

تحقیقات نشان می‌دهد که
 خستگی راننده یکی از عوامل
 مؤثر در بیش از ۲۰ درصد
 تصادفات جاده‌ای و بیش از
 یک چهارم تصادفات کشنده و
 جدی است.

**تمجید
 از علیرضا قربانی**

«عجب شب دل انگیزی بود. کنسرت «با من بخوان» جناب علیرضا قربانی عزیز که برای نخستین بار بود که موسیقی ایرانی با همراهی موسیقی الکترونیک اجرا شد. در واقع نوعی از موسیقی الکتروآکوستیک که در آن آوازهایی به صورت بداهه خوانی و تصانیف و قطعاتی با همراهی سازهای آکوستیک و فضای موسیقی الکترونیک اجرا شد.» اینهارا بهنوش طباطبایی در صفحه اینستاگرامش و در تمجید از کنسرت علیرضا قربانی نوشته. اصلا چرا رفتیم سراغ خانم طباطبایی؟ خوب بهانه‌اش تولداواست. تولدت مبارک بهنوش خانم.

درباره رضا عطاران و سریال‌های طنز خاطره انگیز ماه رمضان در دهه هشتاد

یک طنز و این همه سلیقه بی رحم

◀ بهترین مجموعه‌های طنز رمضان چطور ساخته شد؟

پخش دودکش و پایتخت ۴ بودیم که مخاطبان خاص خودشان را داشتند. البته دیگر حتی از این سریال‌ها هم خبری نیست! سریال دودکش که در همین دهه پخش شد، روایت داستان دو خانواده است که زندگی ساده‌ای دارند و یک قالیچه‌سویی را اداره می‌کنند، اما هر بار ماجراها و مسائلی برای آنها رقم می‌خورد، خانواده‌های بی‌آلایشی که به دنبال روزی حلال هستند، اما در شرایط سختی قرار می‌گیرند که موجب نزدیکی آنها به یکدیگر می‌شود. محمدحسین لطیفی با دودکش به عرصه طنز وارد شد. بازیگران این کار، امیرحسین رستمی، بهنام تشکر، هومن برق‌نورد، سیما تیرانداز، الناز حبیبی، نگار عابدی و جواد عزتی بودند. سریال پایتخت هم بدون شک یکی از پرمخاطب‌ترین سریال‌های تلویزیون است که فصل چهارم آن برای ماه مبارک رمضان ساخته شد. مرگ همسر ارسطو و حضور هما در شورای شهر محور اصلی پایتخت چهار را شکل می‌دهد. داستان ساخت خانه غیرمجاز ارسطو با خلاقیت گروه سازنده پایتخت و محسن تنابنده صحنه‌های زیبای پایتخت چهار را رقم زدند. پایتخت در پنج‌گانه خود یک بار در ماه مبارک رمضان به روی آنتن شبکه یک رفت و توانست مانند ایام نوروز مخاطب خودش را پای تلویزیون بنشاند.

طنز بسیاری را پدید می‌آورد. ایرج محمدی و مهراڻ مهام تهیه‌کنندگی سریال «خانه به دوش» را برعهده داشتند و بازیگرانی مثل حمید لولایی، مریم امیرجلالی، علی صادقی، آناییتا همتی، خشایار راد، بهنوش بختیاری، غلامحسین لطفی و فلور نظری در آن ایفای نقش کرده بودند. حمید لولایی آقا ماشاءالله مشهور این سریال تبدیل به یکی از کاراکترهای به یادماندنی و دوست‌داشتنی رمضان شد.

متهم گریخت

«متهم گریخت» نام اثر دیگر عطاران در ماه رمضان است. این سریال داستان مهاجرت خانواده‌ای شلوغ از یک شهر به تهران و حوادث مختلفی است که برای آنان در پایتخت پیش می‌آید. شوخی‌های کارگردان بر محور موقعیت متضاد (تلخ اما خنده‌دار) جلو می‌رود. این شوخی‌ها هنوز هم می‌تواند آدم را به خنده بیندازد، برای همین هم همواره این سریال جزو گزینه‌های بازپخش تلویزیون قرار می‌گیرد. سیروس گرجستانی، بازیگر نقش هاشم‌خان نیز در این سریال یکی از شخصیت‌های به‌یادماندنی سریال‌های ماه رمضان را خلق کرد و کنار ماشالا (حمید لولایی) قرار گرفت. از دیگر بازیگران این سریال می‌توان به مریم امیرجلالی و علی صادقی اشاره کرد.

مریم قرایی حالا فقط یک یاد و خاطره است؛ افطارهایی که اعضای خانواده را دور هم جمع می‌کرد تا پای قاب تلویزیون بنشینند و با هم لبخند بزنند. تلویزیون در دهه هشتاد، ماه رمضان‌های شاد را تجربه کرد. این مهم، نتیجه فعالیت یک هنرمند دوست‌داشتنی به نام رضا عطاران بود؛ کسی که بعد از آخرین سریالش (بزنگاه) به تلویزیون پشت کرد و به این ترتیب و البته با انتقاد برخی هنرمندان اصولگرا، اندوه جای ثابت و پررنگی در ماه رمضان تلویزیون پیدا کرد!

چرا کارهای عطاران گرفت؟

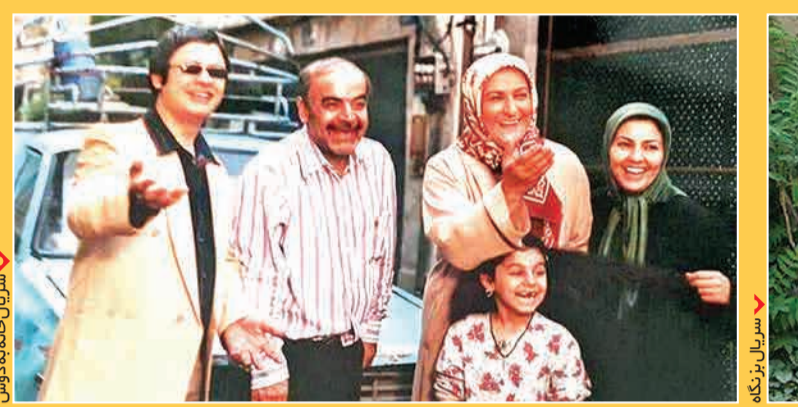
دلیل اصلی موفقیت رضا عطاران، جدا از کارگردانی و انتخاب بازیگران، روایت‌های معمولی و همدلانه با زندگی مردم عادی جامعه بود. مردم خودشان را در قاب افطارهای تلویزیون می‌دیدند و برای همین با کارهای عطاران عشق می‌کردند. در واقع به تصویر کشیدن مشکلات اجتماعی فرمول اصلی کارهای این کارگردان بود که در سریال‌های دیگری مثل دودکش و پایتخت ۴ در ماه رمضان به شکلی تکرار شد. عطاران کاری کرد تا بین سریال‌های مناسبی ماه رمضان یک زائر طنز در شبکه سه یا دیگر شبکه‌ها حضور ثابت داشته باشد. معمولاً همین سریال‌های طنز تبدیل به پررنگ‌ترین سریال‌های ماه‌رمضانی می‌شد.

این دهه طلایی

ماه رمضان‌های تلویزیون در دهه هشتاد رنگ و بوی دیگری گرفت. یک پای ثابت این تغییر و تحولات سریال‌های طنز بود. دیگر «مناسبت» صرفاً در غم و اندوه و برنامه‌های عرفانی خلاصه نمی‌شد. این ماجرا با عطاران در نیمه این دهه به اوج خود رسید. این «اوج» با تقابل سریال‌های طنز و ماورایی پیش رفت. سال ۸۲ عطاران با «خانه به دوش» آمد. این سریال موج ساخت کارهای طنز در ماه رمضان را آغاز کرد. استقبالی که از خانه به دوش شد، عطاران و دیگر کارگردان‌ها و مسئولان صداوسیما را به این فکر انداخت که برای سال‌های بعد هم برنامه‌هایی مشابه داشته باشند. سال ۸۷ اما بزنگاه آمد و تبدیل به آخرین اثر عطاران شد. او با نگاه‌های سلیقه‌ای مدیران مواجه شد و تلویزیون را رها کرد. همین مسأله افول سریال سازی در حوزه طنز را در پی داشت. هر چند که در دهه نود نمونه‌های انگشت شمار موفقی را دیدیم.

خانه به دوش

رمضان سال ۸۳ یک اتفاق ویژه داشت. «خانه به دوش» با جذب مخاطبان حداکثری توانست پای سریال‌های طنز را در ماه رمضان باز کند. این خودش نوعی ساختار شکنی محسوب می‌شد. «خانه به دوش» نخستین سریال رمضان عطاران است که بارها و بارها از شبکه‌های مختلف تلویزیون بازپخش شده است. عطاران علاوه بر کارگردانی در این مجموعه تلویزیونی نقش هم ایفا می‌کرد. کاراکترهای «خانه به دوش» تاحدی در دل مخاطبان جا باز کرد که تکه کلام‌های بسیاری را سر زبان‌ها انداخت. این سریال زندگی دو خواهر را روایت می‌کرد که فاصله طبقاتی زیادی با هم داشتند. این دو خانواده با وجود این اختلاف طبقاتی همواره با هم در رقابت بودند. تضاد میان دو قشر ثروتمند و فقیر به یکی از جذابیت‌های اصلی داستان تبدیل شده بود که با طراحی موقعیت‌های طنز سعی شده بود از تلخی‌های داستان کاسته شود. «ماشاءالله» در تأمین مخارج خود و خانواده‌اش با مشکلات مالی مواجه بود. او به طور اتفاقی با آقای بیات آشنا می‌شود و به پیشنهاد این فرد پولی را برای سفر و کار در کشور مالزی به او می‌دهد و داستان طوری گره می‌خورد که موقعیت‌های

سریال‌خانه به دوش

سریال بزنگاه

به یاد رمضان‌های شاد دهه ۸۰

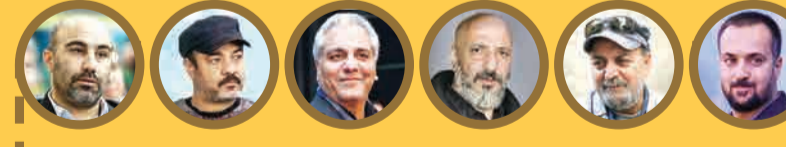
- در دهه ۸۰، باز آفرینی سریال‌های تلویزیونی با چاشنی طنز در رسانه ملی، خوب جواب داد. ساخت برنامه‌های «خانه به دوش» و «بزنگاه» با کارگردانی و بازیگری رضا عطاران از جمله کارهای موفق این دوره بود.
- در دهه ۸۰ شبیکه تهران با هنجار شکنی در برنامه‌سازی جشن رمضان را به شکل یک برنامه مجری محور راه‌اندازی کرد که بازتاب خوبی داشت، فارغ از باز خورد برنامه در جامعه و جذب مخاطبان، عنوان برنامه نشان از نوعی خلاقیت و نوآوری داشت. این برنامه در شبکه‌های تلویزیونی فرآکبر، نائبری مثبت داشت؛ هر چند دبری نیابید که با کج سلیقه‌گی یکی از مجریان این برنامه هم لطمه خورد.
- تجربه موفق برنامه‌های شاد و طنزانه دهه ۸۰ هم نتوانست تغییری در وضعیت برنامه‌سازی سال‌های اخیر ایجاد کند.

اصلاً با صداوسیما راه‌های برای ساخت برنامه‌های شاد و سرگرم‌کننده دارد؟ نمونه موفقی در رمضان سراغ دارید؟ دلیل موفقیتش را چه می‌دانید؟
 مدیران رسانه ملی بدشان نمی‌آید که برنامه‌ها گل کنند و مخاطب جذب کنند ولی هر نوع برنامه موفق، تهدیدهایی را به همراه دارد. تجربه توقف برنامه نود هم از این نوع نگاه‌ها نشأت می‌گیرد. گاهی شهرت یک فرد یا برنامه آفتی برای قاب رسانه ملی است. برنامه‌های «خانه به دوش»، «بزنگاه»، «دودکش» و «پایتخت ۴» جزو برنامه‌های موفق رمضان بوده‌اند. به نظر من سوزو، کارگردانی، پردازش قصه و حضور بازیگران طنز نقش موثری در ایجاد جذابیت برنامه داشتند. علاوه بر آن، روایت زندگی افراد متوسط جامعه با فرازونشیب‌های موجود نوعی همزادپنداری را ایجاد می‌کرد.

مدتی است که صداوسیما رویکردی «سلب‌ریتی محور» پیش گرفته. این ماجرا را چطور ارزیابی می‌کنید؟

سلب‌ریتی‌ها این روزها در فضای مجازی دنبال‌کننده‌های بی‌شماری دارند. لذا اجرای برنامه توسط آنان هم می‌تواند به وجهه رسانه ملی مقبولیت بدهد و هم میزان مخاطبان این افراد را در شبکه‌های اجتماعی افزایش دهد، به نوعی که قاعده برد-برد برای طرفین ماجرا حاکم است. گذشته از آن، حامیان مالی برنامه‌های تلویزیونی علاقه دارند به جای سرمایه‌گذاری روی مجریان جوان و گمنام از سرمایه‌های فرهنگی مشهور از ابتدای پخش برنامه سودی ببرند.

نام‌های عزیز گفت و گو

- مدیران رسانه ملی بدشان نمی‌آید که برنامه‌ها گل کنند و مخاطب جذب کنند؛ ولی هر نوع برنامه موفق، تهدیدهایی را به همراه دارد. تجربه توقف برنامه نود هم از این نوع نگاه‌ها نشأت می‌گیرد. گاهی شهرت یک فرد یا برنامه آفتی برای قاب رسانه ملی است.
- برنامه‌های «خانه به دوش»، «بزنگاه»، «دودکش» و «پایتخت ۴» جزو برنامه‌های موفق رمضان بوده‌اند.
- در شرایط موجود بهتر بود کارگردان صاحب سبک و موفقی چون «سیروس مقدم»، «رضا عطاران» و «سعید آقاخانی» که رنگ خواب مخاطبان تلویزیون را بهتر می‌شناسند، در حوزه تولید برنامه‌های رمضان فعال باشند.
- رسانه ملی قانون نوشته یا نانوخته‌ای درباره همکاری با عدم

عطاران؛ قربانی نگاه سلیقه‌ای

پیش از این خبر رسیده بود که در رمضان امسال سریال طنزی پخش می‌شود که البته چیزی در صفحه تلویزیون دیده نشد. امیرحسین پوروزیری، نویسنده و کارگردانی که نخستین سریال خود را برای شبکه یک سیما به نام مینو ساخته بود، خبر داده بود که در حال نگارش و ساخت یک سریال تلویزیونی کمدی به نام «میم کاف» است و قرار بر پخش آن در رمضان است. اما کمی بعد خبر رسید که این اثر طنز به ماه رمضان نمی‌رسد! هر چند احتمال تکرار خاطرات خوش سریال‌های طنز رمضان بعید به نظر می‌رسد، اما پخش نشدن یک سریال که دستکم عنوان «طنز» را یک سد می‌کشد، عجیب است. عطاران با کارنامه درخشان تلویزیونی‌اش با صداوسیما خداحافظی کرد. او هم یکی دیگر از قربانیان نگاه‌های سلیقه‌ای در صداوسیماست. حالا ماییم و ماه رمضان و یاد خوش سه‌گانه عطاران عزیز، سه‌گانه‌ای که هنوز بسیاری از آدم‌ها مشتری پروپاقرص بازپخش‌هایش هستند!

این بازیگر است. هر چند فشارها و اصلاحیه‌های پی‌درپی مدیران برای تغییر خط روایی سریال و همچنین دگرگونی برخی از شخصیت‌ها باعث شد کار برای عطاران سخت شود و دیگر به تلویزیون بازنگردد!

«دودکش» لطیفی و «پایتخت» مقدم
 در دهه ۹۰ سریال‌های عطاران تبدیل به یک خاطره شد! در این دهه شا هد